

Písomný výstup pedagogického klubu

Prioritná os:	Vzdelávanie
Špecifický cieľ:	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
Prijímateľ:	Gymnázium Terézie Vansovej, 17. novembra 6, 064 01 Stará Ľubovňa
Názov projektu:	Rozvojom gramotností k pokroku vo vzdelávaní
Kód ITMS projektu:	312011V381
Názov pedagogického klubu:	2.2.1 Klub učiteľov ČG GTV SL Číslo rozpočtovej položky 5.6.1
Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr.Viera Sasaráková
Školský polrok	Prvý polrok 2021/2022
Odkaz na webové sídlo zverejnenej správy	www.gymntvsl.edupage.org

Úvod:

Klub učiteľov čitateľskej gramotnosti pracuje v škole už štvrtý polrok. Počas tohto obdobia, aj vďaka doplneným hodinám čitateľskej gramotnosti, mali učitelia možnosť sledovať progres, ktorý bol viditeľný najmä u žiakov, ktorí absolvovali hodiny čitateľskej gramotnosti. Môžeme konštatovať, že tieto hodiny boli veľmi prínosné a určite by mali význam aj do budúcnosti ako súčasť učebných osnov. Práca s textom a jeho interpretácia predstavujú v súčasnej dobe veľmi významnú zložku vyučovania. To, ako žiaci porozumejú textu, je predpokladom úspešnej ďalšej práce.

Obdobie, počas ktorého žiaci a učitelia intenzívnejšie pracovali s čitateľskou gramotnosťou, prinieslo poznanie, že žiaci, ktorých sme testovali na začiatku projektu skutočne preukázali zdokonalenie v činnostiach spojených s čitateľskou gramotnosťou. Tento fakt je preukázateľný, pretože na začiatku projektu sme realizovali testovanie žiakov v oblasti čitateľskej gramotnosti a keďže takéto testovania realizujeme na konci každého roka s tými istými žiakmi, je zrejmé, že ich vedomosti a zručnosti postúpili na vyššiu úroveň.

Členovia klubu čitateľskej gramotnosti počas realizácie projektu vypracovali pre žiakov množstvo pracovných listov s pestrou paletou úloh pre žiakov. Prostredníctvom nich sme mali možnosť preveriť ich schopnosť pracovať s rôznym typom úloh a venovať pozornosť tým, pri ktorých žiaci ťažšie zvládali ich vyriešenie. Kým v počiatočnej fáze projektu mali žiaci veľké problémy dosiahnuť uspokojivý výsledok v čitateľskej gramotnosti (za uspokojivý výsledok považujeme 75 % - 100 % úspešnosť), každým rokom sa ich úspešnosť zvyšuje. Nemožno to pripisovať iba mentálnej zrelosti súvisiacej s vyšším vekom, pretože texty, s ktorými žiaci pracujú sú prispôsobené ich veku.

Stručná anotácia

Čítanie zahŕňa nielen zvládnutie techniky čítania, ale aj intelektuálne spracovanie informácií a ich praktické uplatnenie, využitie v každodennom živote. Z požadovaných kľúčových kompetencií žiakov v európskom i národnom rámci vyplýva, že podmienkou úspešného a zmysluplného fungovania človeka

je jeho schopnosť orientovať sa v množstve informácií rôzneho druhu a rôznej kvality, čo zahŕňa výber, analýzu, syntézu a hodnotenie informácií v texte.

Žiaci v škole pod vedením učiteľa spoznávajú svet v jeho najrozmanitejších podobách. Výsledkom sú vedomosti, zručnosti, návyky, postoje, rozvinuté schopnosti a vôbec celá osobnosť žiaka. Hoci slovenskí učitelia denne vynakladajú množstvo námahy, ich žiaci dosahujú v rámci medzinárodných štúdií PIRLS a PISA priemerné, ba až podpriemerné výsledky.

Dnes už neplatí, že pre vstup do života stačí vedieť čítať a písať. Schopnosť rozumieť textu a pochopiť ho je pre úspech v živote a v štúdiu nevyhnutná. Stále dôležitejšie sa v triedach ukazuje vytváranie vhodných podmienok na prácu s informáciami z rôznych zdrojov – kníh, učebníc, médií, internetu. Od učiteľa sa očakáva, aby v tomto smere čo najviac podporil rozvoj zručnosti čítania s porozumením.

Kľúčové slová

Čitateľská gramotnosť, čitateľské kompetencie, čítanie, text, žiak, metódy, formy, interpretácia, evalvácia, autoevalvácia

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu

Písomný výstup je zameraný na konkrétne činnosti členov klubu, ktorí sa počas stretnutí venovali rôznym činnostiam súvisiacim s procesom čitateľskej gramotnosti v škole. Do procesu výučby nepriaznivo zasiahla pandemická situácia, čo sa odrazilo na účasti žiakov na vyučovaní, ale aj na všeobecnej nálade a chuti do práce u žiakov. Pri napĺňaní cieľov čitateľskej gramotnosti bolo nevyhnutné vytvoriť vlastné testy, pracovné listy, vyberať rôzne texty z rôznych druhov literatúry, testovať žiakov a sledovať ich progres.

Jadro:

Popis témy/problém

Na prvom stretnutí sa členovia klubu venovali umeleckej ilustrácii v knihách, ktoré sa vnímajú ako sekundárny prvok v rozvíjaní čitateľských zručností. V literárnej výchove sa vyučujúce tohto predmetu snažia rozvíjať schopnosti žiaka poznávať svet a zmocňovať sa ho esteticko-umeleckými prostriedkami. Presvedčenie jedinečnosti a nenahraditeľnosti kognitívneho prístupu k svetu sa mení pri práci s umením. Zaviedli sme nové pojmy ako ilustrácia, grafické umenie a prešli sme aj vývinom ilustrácie v knihách. Počas práce klubu sme hľadali a sami interpretovali ilustrácie v umeleckej literatúre a zhodli sme sa, že prepojenie textu a obrázka v knihe umocňuje celkový estetický zážitok.

Hlavne vo vyšších ročníkoch prevláda vo výučbe verbálna zložka. Žiak počúva výklad učiteľa, odpovedá na otázky, číta text na tabuli, v učebnici a pod. Súčasný trend modernizovať, racionalizovať a zefektívňovať výchovno-vzdelávací systém podporuje racionálnu a informačnú koncepciu tvorby didaktických obrazov, ale umelecký aspekt didaktického obrazu odsúva na okraj záujmu. Riešením týchto problémov by mohla byť syntéza didaktických a umelecko-estetických hľadísk. Práve ilustrácia ako názorný didaktický prostriedok vo významnej miere poníma aj umelecký aspekt.

Niekoľko ďalších stretnutí členov klubu bolo venovaných medzipredmetovým vzťahom a ich významu. V snahe vychovať, čo najviac absolventov s priblížením sa ideálnemu profilu absolventa je potrebné, aby vyučovací proces bol optimálny, racionálny a efektívny. Vyučovací proces má svoje stanovené ciele, ktoré je

treba za určitý čas dosiahnuť. S týmto je spojená energia, vynaložená tak zo strany učiteľa ako i zo strany žiaka, z čoho potom pramenia i adekvátne výsledky učebnej činnosti vo vzťahu k času a energii. Aby bol vyučovací proces efektívny a spĺňal svoje ciele, musí učiteľ využívať vyučovacie metódy, materiálne prostriedky, uplatňovať vyučovacie zásady, vytvárať organizačné formy a v neposlednom rade uplatňovať medzipredmetové vzťahy, bez ktorých sú získané poznatky bez spojitostí a súvislostí roztrieštené. Integráciou poznatkov sa uskutočňuje aplikácia učiva iných predmetov, ktorá žiakom ukazuje súvislosť javu, jeho použitie v novej situácii a tiež spoločnými témami pre niekoľko predmetov preberaných z rôznych stránok. Uskutočňovanie integrácie znamená vytváranie spoločných prístupov, hodnôt, metód, ktoré nie je možné zaradiť do jedného predmetu, ako napríklad ochrana životného prostredia.

Charakteristiky medzipredmetových vzťahov:

- sú potrebné k vytvoreniu ucelenej predstavy žiakov o prírode a spoločnosti;
- uľahčujú systematizáciu poznatkov z rôznych predmetov;
- napomáhajú odstrániť nežiaduce duplikovanie učiva v jednotlivých predmetoch;
- umožňujú vytvárať schopnosť syntézy a transferu poznatkov a pracovných metód z jedného predmetu do druhého.

Ako príklad využitia medzipredmetových vzťahov uvádzame otvorenú hodinu členky klubu čitateľskej gramotnosti PhDr. Derevjaníkovej.

Názov témy:	Opakovanie učiva z lexikológie
Vyučujúca:	Mgr. Viera Sasaráková
Tematický celok:	Lexikológia
Trieda:	IV.O
Dátum:	7.10. 2021
Rozvoj kľúčových kompetencií je základným cieľom výchovy a vzdelávania. Každý inovatívny prístup je pre prácu učiteľa inšpiratívny. Ukážka vyučovacej hodiny je nápaditá s tvorivým prístupom. Obsahuje pracovný materiál pre učiteľa, ktorý môže využiť pri opakovaní učiva.	
Stručné zhrnutie témy:	
Na ukážkovej vyučovacej hodine sú uplatnené medzipredmetové vzťahy s matematikou, geografiou, informatikou a dejepisom. Ide o opakovanie a utvrdzovanie učiva (vybraných častí).	
Obsah témy:	
Medzipredmetové vzťahy sa definujú ako väzby medzi prvkami didaktických systémov rôznych vyučovacích predmetov. Medzipredmetové väzby vychádzajú z obsahových zhôd učiva jednotlivých predmetov (obsahové väzby), spoločných metód a foriem práce (metodické väzby) a z časovej nadväznosti učiva jednotlivých predmetov (časové väzby).	

Vzorová vyučovacia hodina s využitím medzipredmetových vzťahov

Ročník: VII

Predmet: Slovenský jazyk a literatúra

Tematický celok: Lexikológia

Téma vyučovacej hodiny: Opakovanie učiva

Vzdelávací cieľ: Cieľom vyučovacej hodiny je, aby si žiaci prostredníctvom úloh na stanovištiach zopakovali vybrané učivo prebraté v priebehu šiesteho ročníka. Aby si prostredníctvom cvičení zopakovali nadobudnuté poznatky z oblastí: nespisovné slová v súkromnej komunikácii, slová cudzieho pôvodu, pomnožné podstatné mená, skratky v písomnej komunikácii.

Typ vyučovacej hodiny: kombinovaná, opakovaná.

Formy vyučovacej hodiny: frontálna, skupinová, krátkodobá, organizovaná, aktivizujúca.

Vyučovacie metódy: indukčná metóda, vysvetľovanie, rozhovor, opakovanie, práca v skupinách, učenie sa na stanovištiach, riešenie problémových úloh, práca s IKT.

Pomôcky: pracovné listy, písacie pomôcky, PowerPointové prezentácie, počítač.

Medzipredmetové vzťahy: matematika, geografia, informatika, dejepis.

Kľúčové jazykové kompetencie: čítanie, komunikácia a písanie s porozumením.

ŠTRUKTÚRA VYUČOVACEJ HODINY

1. Organizačná časť:

Pozdravenie sa so žiakmi, zápis do triednej knihy.

2. Oznámenie cieľa vyučovacej hodiny:

Vyučujúci oboznámi žiakov s priebehom vyučovacej hodiny.

3. Motivácia žiakov a aktualizácia učiva:

Spolu so žiakmi vytvorí vyučujúci v triede šesť stanovišť. Zorganizujú triedu tak, aby bola pripravená na vyučovanie na stanovištiach. Vyučujúci rozdelí žiakov do šiestich skupín (jednu skupinu tvoria traja žiaci).

4. Prezentácia:

Vyučujúci vysvetlí žiakom priebeh vyučovania na stanovištiach. Žiaci sú rozdelení do šiestich skupín. Všetci členovia v skupine spolupracujú a zároveň pracujú na vypracovaní rozličných úloh. Priestor v triede je zorganizovaný tak, aby sa vytvorilo šesť pracovísk. Každé jedno pracovisko pozostáva z jedného počítača s pripojením na internet, v ktorom je nahratá powerpointová prezentácia so zadanými úlohami (Prílohy 1, 2, 3, 4, 5, 6). Jednotlivé skupiny sa musia zúčastniť práce na každom pracovisku (stanovišti). Výsledky práce žiaci zaznačujú do pracovného listu. Riešením každej úlohy je kľúč od hesla, význam ktorého zisťujú žiaci po vypracovaní poslednej úlohy. Skupiny teda navzájom kolujú. Pohyb skupín nastáva vtedy, keď žiaci v každej skupine majú vypracovanú zadanú úlohu v pracovnom liste (Príloha 7).

Náplň úloh na stanovištiach:

Stanovište 1: Čítanie s porozumením – cvičenie zamerané na opakovanie spisovných a nespisovných slov v slovnej zásobe.

Stanovište 2: Doplnovačka – cvičenie zamerané na opakovanie pravopisu slov cudzieho pôvodu.

Stanovište 3: Skladačka – cvičenie zamerané na opakovanie pomnožných podstatných mien.

Stanovište 4: Rozpisovačka – cvičenie zamerané na opakovanie skratiek v písomnej komunikácii.

Stanovište 5: Spájané hádanky – cvičenie zamerané na opakovanie základných čísloviek.

Stanovište 6: Doplnovačka – cvičenie zamerané na opakovanie slovesného vidu.

5. Fixácia učiva:

Žiaci v skupinách pracujú na vyriešení jednotlivých úloh na pracoviskách. V skupinách navzájom spolupracujú, pričom musia mať vypracovaný pracovný list. Keď sú všetky skupiny na stanovištiach s úlohou hotové, nastáva rotovanie skupín na iné pracoviská. Prvotným cieľom hodiny je, aby všetky skupiny absolvovali všetky stanovištia. Žiaci sú zároveň oboznámení s tým, že v prípade problému pri riešení úloh sa môžu obrátiť na vyučujúceho. Šikovnejšia skupina po vyriešení úlohy pracuje na „Doplnujúcej úlohe“.

Témy „Doplnujúcich úloh“:

Doplnujúca úloha 1: Vyhľadávanie internetových stránok zameraných na slovenský jazyk a literatúru.

Doplnujúca úloha 2: Vyhľadávanie informácií na internete o spisovateľoch, liptovských rodákoch.

Doplnujúca úloha 3: Vyhľadávanie názvov kultúrnych inštitúcií.

Doplnujúca úloha 4: Vyhľadávanie internetových obchodov (e-shop-ov) zameraných na predaj školských pomôcok.

Doplnujúca úloha 5: Vyhľadávanie vzdelávacích inštitúcií.

Doplnujúca úloha 6: Orientácia na internetovej stránke školy.

Učiteľ do priebehu hodiny výrazne nezasahuje, je skôr organizátor vyučovania. Žiaci počas práce môžu používať poskytnuté pomôcky a prístup na internet.

6. Zhrnutie učiva:

Vyučujúci spoločne so žiakmi skontroluje vypracované pracovné listy. Rozprúdi v triede diskusiu.

7. Zhodnotenie vyučovacej hodiny.

Žiaci odpovedajú na sebahodnotiace otázky v pracovnom liste, pričom na škále od 1 do 5 priradujú výpovednú hodnotu k položenej otázke.

8. Záver vyučovacej hodiny

Vyučujúci poďakuje žiakom za prácu na hodine. Po skončení vyučovacej hodiny opustí triedu.

Príloha 1: Stanovište 1

1. V nasledujúcom texte vyhľadaj nespisovné slová. Včera sme mali doučku z matiky. Boli tam všetci, baby i chalani. Keď sme všetci makali, niekto zaklopal na dvere. Po dvoch sekundách sa dvere otvorili a do triedy vplávala Simona z áčky. Usmievala sa od ucha k uchu, ospravedlnila sa učke a odišla. Pozerali sme sa na seba ako puci. Nikto nechápal, čo to malo znamenať. Bol to asi iba jeden z jej fórikov, na ktoré sme si už zvykli. Po vyučku ma pred školou čakal foter, aby som išiel hneď domov, lebo mám týždeň zaracha. „Nekecaj a pod' už!“ zvolal na mňa, keď som sa lúčil s chalanmi. „Kokso, to je sila,“ zamrmlal som si pod fúzy a so zvesným nosom som sa ťahal k autu.

Pomôcka: ďalší snímok

Pomôcka:

K nespisovným slovám patria:

a) nárečové slová: *dzievča, vidziš, vala, bandurky, diouča...* Nárečím hovoria obyvatelia istej zemepisnej oblasti.

b) slangové slová: *perfiš, učka, kamoš...* Slangové slová používajú v súkromnom styku skupiny ľudí s rovnakým zamestnaním, záľubami, študenti a pod.

Úloha na získanie prvého písmenka do skladačky; ďalší snímok

Úloha na získanie prvého písmenka do skladačky:

Koľko nespisovných slov sa v texte nachádza?

S = 10 slov K = 19 slov T = 14 slov Q = 3 slov

Písmenko zapíš do tabuľky v pracovnom liste!
Doplňujúca úloha: ďalší snímok alebo sa vráť na Snímok 1

Doplňujúca úloha 1:

Vyhľadaj na internete tri stránky, ktoré sa svojím zameraním/obsahom venujú slovenskému jazyku alebo literatúre.

Vráť sa na Snímok 1.

Príloha 2: Stanovište 2

2. Doplň do slov i/y

- a) f_kcia
- b) s_metrický
- c) ps_chológ
- d) t_rkys
- e) n_kotín
- f) f_ngovať
- g) deh_dratácia
- h) v_rtuóz

Pomôcka: ďalší snímok

Pomôcka:

<http://www.slex.sk/>

Úloha na získanie druhého písmenka do skladačky; ďalší snímok

Úloha na získanie druhého písmenka do skladačky:

Koľkokrát si do slov doplnil „i“?

F = 6 „i“ X = 8 „i“ U = 3 „i“ O = 4 „i“

Písmenko zapíš do tabuľky v pracovnom liste!
Doplňujúca úloha: ďalší snímok alebo sa vráť na Snímok 1

Doplňujúca úloha 2:

Na internete vyhľadaj mená troch spisovateľov, rodákov z tvojho regiónu/okresu.

Vráť sa na Snímok 1.

Príloha 3: Stanovište 3

Obrázky 1

Pokračuj na ďalší snímok.

3. Po vylúštení doplňovačky sa dozvieš, ako nazývame mená na Obrázkoch 1.

1	S		
2	S		
3	S		
4	S		
5	S		
6	S		
7	S		
8	S		

1. Vysoká hrubá tyč
2. Suchá tráva
3. Nebdiem
4. Celoťový prístrešok
5. Domáce meno Samuela
6. Urob niečo ťažším
7. Veľké zviera s chobotom
8. Sedé

Pomôcka: ďalší snímok

Pomôcka:

Úloha na získanie tretieho písmenka do skladačky: ďalší snímok

Úloha na získanie tretieho písmenka do skladačky: Výsledok tajničky je:

I = Prídavné   M = Pomnožné
L = Podstatné   N = Podmetné

Písmenko zapíš do tabuľky v pracovnom liste!
Doplňujúca úloha: ďalší snímok alebo sa vráť na Snímok 1

Doplňujúca úloha 3:

Na internete vyhľadaj 3 múzeá/galérie venované literárnym osobnostiam alebo také, ktorú sú po nich pomenované.

Vráť sa na Snímok 1.

Príloha 4: Stanovište 4

4. Ak by SLK bola skratka Slovenska, ktoré štáty ba sa skrývali za skratkami?

a) MĎO .....

b) UKJ .....

c) IND .....

d) ČIN .....

e) KOR .....

f) TAW .....

g) RAK .....

h) POL .....

g) ČES .....

Pomôcka: ďalší snímok

Pomôcka:

+ naši susedia

Úloha na získanie štvrtého písmenka do skladačky: ďalší snímok

Úloha na získanie štvrtého písmenka do skladačky:

Koľko európskych štátov sa nachádza v cvičení 4?

P = 5 európskych štátov W = 3 európske štáty
Z = 6 európskych štátov C = 4 európske štáty

Písmenko zapíš do tabuľky v pracovnom liste!
Dopĺňajúca úloha: ďalší snímok alebo sa vráť na Snímok 1

Dopĺňajúca úloha 4:

Na internete vyhľadaj 3 internetové obchody, kde si môžeš kúpiť školské pomôcky (učebnice, knihy...).

Vráť sa na Snímok 1.

Príloha 5: Stanovište 5

5. Vyrieš a napíš slová slovom ☺.

- a) 3kolka .....
- b) 5boj .....
- c) 4zápah .....
- d) 2bodka .....
- e) 1stranný .....
- f) Ta3 .....
- g) ses3 .....
- h) me100 .....
- i) o5 .....

Úloha na získanie piateho písmenka do skladačky: ďalší snímok

Úloha na získanie piateho písmenka do skladačky:

Vyber správnu odpoveď.

Medzi napísanými slovami sa nachádza:

Í = 5 podstatných mien / 2 prídavné mená / 2 číslovky
E = 7 podstatných mien / 1 prídavné meno / 1 príslovka
Z = 6 podstatných mien / 3 prídavné mená / 0 prísloviek
H = 4 podstatné mená / 1 prídavné meno / 4 príslovky

Písmenko zapíš do tabuľky v pracovnom liste!
Dopĺňajúca úloha: ďalší snímok alebo sa vráť na Snímok 1

Dopĺňajúca úloha 5:

Vyhľadaj na internete názvy troch gymnázií v tvojom regióne/okrese.

Vráť sa na Snímok 1.

Príloha 6: Stanovište 6

6. Doplní do políčok správne slovo.

- 1. Pracovať motykou   _ _ P _ _
- 2. Vysloviť chválu   CH _ _ _ _ _
- 3. Moriť sužovať   T _ _ P _ _
- 4. Zdobit'   K _ Á Š _ _ _
- 5. Dávať peniaze za tovar   _ _ _ T _ _
- 6. Oslavovať   S _ _ V _ _
- 7. Pripravovať jedlo   V _ _ _ _

Úloha na získanie šiesteho písmenka do skladačky: ďalší snímok

Úloha na získanie šiesteho písmenka do skladačky:
Aký vid majú slovesá, ktoré si doplnil do dopĺňovačky?

D = nedokonavý   R = nedokonalý
B = dokonalý   C = prirad'ovací

Písmenko zapíš do tabuľky v pracovnom liste!
Dopĺňajúca úloha: ďalší snímok alebo sa vráť na Snímok 1

Doplňujúca úloha 1:

Na našej stránke školy <http://zsvychodna.edupage.org/> sa v navigácii nachádza „Digitálna knižnica“. Vojdi do nej, klikni na 7. ročník a vypiš tri **roviny**, ktoré patria do predmetu „Slovenský jazyk a literatúra“.

Vráť sa na Snímok 1.

Príloha 7: Pracovný list

Do políček vpiš písmena z vyriešených úloh:

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Z písmen vytvor slovo (pojem z vetnej skladby) _____

Daný pojem vysvetli (okrem vlastných poznatkov môžeš použiť aj informácie na internete)

---

1. Úloha č. 1: Počet nespisovných slov v texte je _____ . (napíš slovom)

2. Úloha č. 2: Do slov bolo treba doplniť „i“ celkom _____ krát. (napíš slovom)

3. Úloha č. 3: Mená na obrázkoch nazývame _____ .

4. Úloha č. 4: V cvičení sa nachádza _____ európskych štátov. (napíš slovom)

5. Úloha č. 5: Aké slovné druhy sa nachádzajú vo vyriešenom cvičení v Úlohe 5?

---

6. Úloha č. 6: Aký vid majú slovesá, ktoré sú doplnené v Úlohe 6?

Doplňujúca úloha 1

Tri stránky, ktoré sa svojím zameraním/obsahom venujú slovenskému jazyku alebo literatúre sú:

Doplňujúca úloha 2

Mená troch spisovateľov, rodákov z tvojho regiónu, sú:

Doplňujúca úloha 3

Tri múzeá/galérie venované literárnym osobnostiam alebo také, ktorú sú po nich pomenované sú:

Doplňujúca úloha 4

Tri internetové obchody, kde si môžeš kúpiť školské pomôcky (učebnice, knihy...) sú:

Doplňujúca úloha 5

Názvy troch gymnázií v tvojom regióne sú:

Doplňujúca úloha 6

Tri roviny, ktoré patria do predmetu „Slovenský jazyk a literatúra“ v digitálnej knižnici pre 7. ročník sú:

Odpovedaj na otázky krúžkovaním, pričom hodnota „1“ je málo a „5“ je veľa.

Úlohy pre našu skupinu boli náročné:	1	2	3	4	5
Úlohy boli pre nás, pred záverečným testom, prínosné:	1	2	3	4	5
Podobná forma opakovania učiva nám vyhovuje:	1	2	3	4	5
Na opakovací test sú členovia našej skupiny pripravení:	1	2	3	4	5 (1. člen)
	1	2	3	4	5 (2. člen)
	1	2	3	4	5 (3. člen)

Ďalšou dôležitou témou, ktorú sme v rámci klubu riešili, boli typy čitateľov a čitateľská gramotnosť v školskej praxi. Keďže prichádzame do kontaktu so žiakmi, ktorých čitateľské a analytické schopnosti sú rôzne, boli diskusie a práca klubu ozaj plodná.

Svoju pozornosť sme sa rozhodli tentokrát zamerať na metódy a prostriedky, ktoré by pomohli rozvíjať čitateľskú gramotnosť v prírodných vedách, s akcentom na biológiu a chémiu. Ako vhodný a vo vyučovaní využiteľný prostriedok sme zvolili špecifický typ učebných úloh, tzv. komplexné úlohy. Charakteristickou črtou komplexných úloh je dlhší úvodný text, ktorý môže mať rôzny charakter, či už je to článok z novín, etiketa, informačný leták, v podstate by to mal byť text, s akým sa žiaci stretávajú v bežnom živote s formou či už súvislého, alebo menej kompaktného textu, ktorý môže obsahovať rôzne tabuľky, grafy, obrázky, . . . Pri riešení otázok resp. čiastkových úloh, ktoré nasledujú po úvodnom texte a bývajú rozličného typu, je úlohou žiakov prečítať a pochopiť tento text a pomocou neho nájsť odpovede na čiastkové úlohy. Pri riešení týchto úloh žiaci:

- uplatňujú zručnosti čitateľskej gramotnosti.
- sú ľahko využiteľné vo vyučovaní vzhľadom na ich jednoduchú aplikáciu, učiteľ nemusí ovládať žiadne špeciálne zručnosti ani absolvovať školenie, aby ich mohol na hodinách použiť;

- pri správnom zaradení do vhodného ročníka a témy nie sú časovo náročné, keďže ich riešenie trvá v priemere 5 až 10 minút;
- nie je nevyhnutné, aby bol učiteľ prítomný pri ich aplikácii, môžu sa teda dať aj ako domáca úloha;
- podporujú u žiakov záujem o prírodovedné témy, keďže ich základom sú poväčšine texty z bežného života opisujúce konkrétnu problematiku súvisiacu so životom;
- majú medzipredmetový charakter, pri ich riešení žiaci uplatňujú poznatky z viacerých predmetov, pričom si môžu ľahko uvedomiť rôzne prepojenia.

Hlavná nevýhoda použitia týchto úloh sa týka ich hodnotenia, ktoré vyžaduje špecifický prístup učiteľa, čo sa odrazí hlavne v čase vynaloženom na ich opravu. Keďže mnoho z čiastkových úloh komplexných úloh vyžaduje od žiakov otvorenú odpoveď, ktorú žiak sformuluje vlastnými slovami, učiteľ musí pri ich hodnotení častokrát zvážiť aj individuálny prístup každého žiaka, ktorý sa môže odraziť na forme jeho odpovede.

Čitateľská gramotnosť:

získavanie informácií:

- nájdenie informácie v texte, tabuľke, grafe, . . .
- zoradenie informácií,
- posúdenie významnosti informácie,
- sústredenie sa na hodnoverné informácie,
- zistenie vzťahu medzi časťami informácie,
- zameranie na nápadné a protichodné informácie.

spracovanie informácií:

- porozumenie textu,
- interpretácia a integrácia,
- porozumie vzťahom– vysvetlenie významu slova, frázy,
- porovnávanie, danie do protikladu, triedenie.

zhodnotenie textu:

- zistenie hlavnej témy, zámeru autora,
- integrovanie niekoľkých častí,
- uvažovanie o obsahu a forme tvrdenia,
- posúdenie tvrdenia.

– zhodnotenie a vyslovenie hypotéz:

- urobenie spojenia alebo porovnania,
- podanie vysvetlenia, vyhodnotenie črty textu,
- sústredenie sa na menej obvyklé vedomosť.

TEXT:

Koniec olovnatým benzínom

Keď sa pozrieme do minulosti vývoja motorov a palív, nájdeme štyri hlavné opatrenia na zníženie znečisťovania životného prostredia. Sú nimi katalyzátor, filter sadzí, bezsírnatý benzín a bezolovnatý benzín.

Posledne menovaný uzrel svetlo sveta v roku 1985. Pred zavedením bezolovnatého benzínu vypúšťali motorové vozidlá do ovzdušia približne 120 000 ton jedovatého olova a výrazne zaťažovali naše pľúca. Od tohto

dátumu bola výroba olovnatého benzínu výrazne obmedzovaná a pre staršie automobily sa začali vyrábať špeciálne aditíva, nahradzujúce olovo. Radikálne opatrenia znížili množstvo olova, pochádzajúceho z výfukov na súčasných približne 20 000 ton.

Koncom roku 1994 sa Slovensko zaradilo medzi päť štátov Európy, v ktorých olovnaté benzíny tvoria len malý podiel celkovej spotreby benzínov na motorové vozidlá.

Jedna tona olovnatého benzínu obsahuje 200 gramov olova, ktoré je pre ľudský organizmus veľmi škodlivé. Do benzínov sa však miešajú aj organické zlúčeniny s obsahom chlóru a brómu, ktoré pôsobia ako „vynášače olova z motora. Počas spaľovania benzínu vznikajú z týchto zlúčení jedovaté látky, ktoré prispievajú aj k stenčovaniu ochrannej ozónovej vrstvy Zeme. Jedna tona olovnatého benzínu Špeciál obsahuje 68 gramov chlóru a 77 gramov brómu vo forme dihalogénétánov.

Úplná náhrada olovnatého benzínu Super (96 oktánov) benzínom UNI super-95 (95 oktánov), nárast výroby UNI benzínu 91 na úkor olovnatého benzínu Špeciál (91 oktánov) a rast spotreby benzínu NATURAL-95 priaznivo ovplyvnili spotrebu bezolovnatých benzínov.

Zdroj: http://www.benzin.sk/index.php?selected_id=97&article_id=76

ČIASTKOVÁ ÚLOHA 1

Ktoré olovnaté benzíny sa v texte spomínajú? Vysvetlite, ako sa dosahuje zníženie spotreby týchto benzínov.

ODPOVEĎ: .....

VYSVETLENIE: .....

ČIASTKOVÁ ÚLOHA 2

Prečo sú olovnaté benzíny škodlivé?

V tabuľke zakrúžkuj „Áno alebo „Nie .

Dôvod škodlivosti olovnatých benzínov	Áno alebo Nie
jedovaté olovo zaťažuje naše pľúca	
tzv. vynášače olova prispievajú k stenčovaniu ozónovej vrstvy	
olovo podporuje horľavosť benzínu a tým aj riziko výbuchu	
aditíva pridávané do benzínu spôsobujú vznik ozónovej vrstvy	
chlór a bróm, vznikajúce pri spaľovaní benzínu nám spôsobujú ťažkosti s dýchaním	

ČIASTKOVÁ ÚLOHA 3

V texte sa spomína, že do benzínov sa primiešavajú aj organické zlúčeniny. Ktoré tvrdenia o týchto zlúčeninách sú správne?

Je toto správne tvrdenie o organických zlúčeninách pridávaných do benzínov?	Áno alebo Nie
o jednej tony olovnatého benzínu sa pridáva 200 g organických zlúčení	
pri spaľovaní benzínu sa menia na jedovaté látky negatívne pôsobiace na ozónovú vrstvu	
obsahujú vo svojich molekulách viazané aj atómy chlóru a brómu	

priaznivo ovplyvňujú spotrebu bezolovnatých benzínov	
ich molekuly obsahujú aj atómy uhlíka a vodíka	
v niektorých benzínoch sa nachádzajú vo forme dihalogénetánov	

ČIASTKOVÁ ÚLOHA 4

Pokiaľ ste sa pohybovali v priestore čerpacej stanice a pozorne sa rozhliadali okolo seba, určite ste si všimli, že sú tam značky, ktoré zakazujú manipuláciu s otvoreným ohňom v tomto priestore. Prečo sa ale v rámci čerpacích staníc nesmie manipulovať s otvoreným ohňom?

A Kombinácia plynov uvoľňovaných z dymu a palív je extrémne nebezpečná a už v malých množstvách spôsobuje rakovinu pľúc.

B Dym spôsobuje znižovanie oktánového čísla benzínu a tým aj zhoršenie jeho kvality.

C Plyny, ktoré sa uvoľňujú pri čerpaní pohonných hmôt sú horľavé a výbušné.

D Dym uvoľnený pri horení obsahuje plyny, ktoré spôsobujú rozklad hadíc čerpacích zariadení a hrozí zvýšené nebezpečenstvo úniku pohonných hmôt.

Pri skupine kompetencií nájdenie konkrétnej informácie v texte boli čiastkové úlohy zamerané na vyhľadávanie informácií, ktoré boli v texte uvedené väčšinou priamo. Priemerná úspešnosť riešenia takýchto čiastkových úloh, nezávisle od typu, bola 61 %. Pri porovnaní jednotlivých ročníkov boli najúspešnejší žiaci štvrtého ročníka osemročného štúdia blízko okolo priemeru sa pohybovali aj žiaci tretieho a druhého ročníka.

Z celkového pohľadu na kompetenciu získavanie informácií, považujeme túto skupinu za najľahšiu, teda žiaci by ju mali mať rozvinutú na najvyššej úrovni, keďže vyhľadávať informácie si musia v podstate skoro stále, či už ide o humanitne alebo prírodovedne zameranie. Dosiahnutú úspešnosť však považujeme za pomerne nízku, čo môže súvisieť práve so spôsobom výučby na našich školách. Celkovo dopadli žiaci najhoršie v čiastkovej úlohe, ktorá vyžadovala vyhľadanie komplexnej informácie, teda v odpovedi mali uviesť niekoľko pojmov, ktoré v texte nasledovali za sebou. Žiaci sa väčšinou uspokojili s čiastočnou odpoveďou a len 26 % zo všetkých žiakov uviedlo komplexnú odpoveď. Podobne sa ich spokojnosť s čiastočnou odpoveďou prejavila v čiastkovej úlohe, kde mali na základe dvoch rôznych kritérií identifikovať dve informácie v texte. Opäť väčšina žiakov uviedla len čiastočnú odpoveď, neboli schopní identifikovať obe časti odpovede. Celkovo len 38 % žiakov malo túto čiastkovú úlohu vyriešenú úplne správne. Môžeme konštatovať, že na rozdiel od čiastkových úloh, ktoré vyžadujú nájdenie len jednej informácie, žiaci pri hľadaní komplexných informácií zaostávajú.

Až 13 % pod priemerom boli v tejto kategórii žiaci piateho ročníka osemročného štúdia, ktorí dosiahli úspešnosť riešenia 48 %. Nízka úspešnosť riešenia sa u týchto žiakov prejavila v čiastkových úlohách vyžadujúcich:

- vyhľadať ľahko zameniteľnú informáciu (24 %-ná úspešnosť riešenia),
- vyhľadať a vybrať správnu časť informácie definujúcej konkrétny pojem v texte (33 %-ná úspešnosť riešenia),
- vyhľadať informáciu potrebnú na odôvodnenie názoru (33 %-ná úspešnosť riešenia),

- vyhľadať informáciu definujúcu podstatu v texte spomínaného procesu (12 %-ná úspešnosť riešenia),
- na základe dvoch rôznych kritérií identifikovať príslušné informácie v texte (21 %-ná úspešnosť riešenia).

Domnievame sa, že títo žiaci ešte vzhľadom na svoj vek a skúsenosti majú ťažkosti pri rozlišovaní medzi viacerými informáciami, tiež ešte nemajú skúsenosti s posudzovaním hodnoty informácií, zamieňajú si podobné informácie, či informácie týkajúce sa toho istého pojmu. Taktiež sa prejavujú problémy s vyhľadávaním informácií, ktoré definujú nejaký odborný pojem či proces alebo sa týkajú konkrétneho odôvodnenia určitého názoru. Predpokladáme, že tieto nedostatky sú spôsobené hlavne tým, že títo žiaci sa ešte veľmi nestretli s odbornými textami a nie sú teda zvyknutí vyhľadávať a spracovávať informácie odborného charakteru.

Prirodzenou súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu je hodnotenie procesov a výsledkov práce žiakov. Príprava spôsobov hodnotenia úspešnosti žiakov v čítaní s porozumením nadväzuje a logicky súvisí s predchádzajúcimi

časťami plánovania, pretože vychádzame z toho, čo budeme hodnotiť (výkon v súlade so vzdelávacím štandardom) a

podľa ktorých kritérií budeme hodnotiť (očakávaná miera výkonu).

V plánovaní spôsobov hodnotenia sme v rámci klubu uvažovali nad otázkami:

Ktorý druh hodnotenia použijem?

Ako zistím výkon žiaka?

Akou formou vyjadrím hodnotenie výkonu?

Spomedzi rôznych nástrojov sa v našej praxi aj na vyučovaní používajú pri hodnotení najčastejšie riadené ústne skúšanie, test a písomná práca. Ústnym skúšaním je možné zistiť dvojaké schopnosti. Ak pri individuálnom skúšaní použijeme známy text, s ktorým sa žiak oboznámil na predchádzajúcich vyučovacích hodinách, učiteľ otázkami zistí len reproduktívne zručnosti. Žiakom sme preto dávali pri ústnom skúšaní neznámy text, aby prejavili dosiahnutú úroveň schopnosti spracovať informácie, úroveň svojej čitateľskej gramotnosti. Vyžaduje si to však dostatok času, čo býva na jednej vyučovacej hodine problém.

Vhodnejším nástrojom sa ukazuje test, pri ktorom má žiak viac času odpovedať na úlohy. Aj rôzne formy testových úloh poskytujú priestor učiteľovi na zlepšovanie ich kvality a žiakovi zase možnosť uplatnenia a rozvoja viacerých myšlienkových operácií. Test využívajú učitelia ako nástroj aj v priebežnom hodnotení, avšak v zmysle funkcie priebežného hodnotenia by mal ukázať žiakom, v čom sa má ešte zlepšovať.

Učitelia slovenského jazyka a literatúry majú možnosť využiť vo väčšej miere ďalší nástroj, ktorým je písomná slohová práca. Voľbou vhodného slohového útvaru a témy možno zistiť mieru výkonu žiaka v jeho schopnosti spracovať a použiť informácie z východiskového textu vo vlastnej produkcii, využívajúcej aj získané štylistické zručnosti. Pri plánovaní foriem hodnotenia sa učiteľ pripravuje na poskytovanie spätnej väzby, ktorá má byť formulovaná ako vecná informácia pre žiaka o splnení činnosti, o správnosti postupu, o príčinách neúspechu a pod. a využíva sa najmä v priebežnom hodnotení v procese učenia sa ako ústny alebo písomný komentár k práci žiaka.

Záver:**Zhrnutia a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov**

Pedagogické pozorovanie vyučovacieho procesu, hlavne spätná väzba od prítomného pedagóga, je cennou informáciou pre učiteľa. Okrem plánovaných hospitácií vedúcich pedagogických zamestnancov odporúčame pozvať kolegu na vyučovaciu hodinu, požiadať ho o spoluprácu pri skvalitňovaní vyučovania a určiť si po jeho reflexii a analýze hodiny oblasti, ktoré treba rozvíjať. Zo získaných údajov, faktov a čiastkových záverov vyvodí učiteľ silné a slabé stránky zrealizovaného vyučovania, následne celkový záver (čo treba robiť inak) a na základe toho navrhne nové zámery – potrebné korekcie a zmeny na ďalšie obdobie. Zmeny sa môžu týkať cieľov, učiva, úloh, metód a prostriedkov, kritérií hodnotenia, času učenia sa a pod.

Odporúčania:

1. Okrem plánovaných hospitácií vedúcich pedagogických zamestnancov odporúčame pozvať kolegu na vyučovaciu hodinu, požiadať ho o spoluprácu pri skvalitňovaní vyučovania
2. Podnietiť žiakov k tomu, aby mali chuť čítať a tým u nich budovať čitateľský zážitok a potrebu čítania.
3. Žiakom nechať voľnú ruku pri výbere kníh.
4. viesť diskusiu o prečítaných knihách, vyjadriť vlastný názor na dielo, vyjadriť, čo sa žiakom páčilo, ale i nepáčilo, čo ich oslovilo, čím ich dielo/kniha oslovila.
5. Organizovať pravidelné diskusie so súčasnými slovenskými spisovateľmi a tým žiakom priblížiť i súčasnú tvorbu.
6. Podnietiť u žiakov to, aby na dielo nazerali komplexne a tým prešli od naivného čitateľa k analyzujúcemu, syntetizujúcemu a kritickému čitateľovi. Testy z čitateľskej gramotnosti vytvárať tak, aby optimálny test obsahoval čo najviac stredne obťažných úloh.
7. Pri práci s textom zvýšiť používanie ilustrácií a ich interpretáciu – korešpondencia textu a ilustrácie
8. viesť žiakov k využívaniu ilustrácie v odbornej literatúre.
9. Porovnať význam ilustrácie v umeleckej literatúre a odbornej literatúre. Čitateľské zručnosti žiakov posúvať smerom dopredu postupným zvyšovaním náročnosti úloh, aby prešli od naivného čítania k analyzujúcemu.
10. Čítanie odborného textu pre žiakov obohatením k spektru aktivít, ktoré sú im známe.
11. Pre rozvíjanie čitateľskej gramotnosti je vhodné využiť štandardné nástroje na rozvoj čitateľskej gramotnosti zasadené do kontextu vyučovacieho predmetu.
12. Nájsť si jeden odborný text týkajúci sa aktuálne preberajúceho sa učiva a pripraviť si k nemu otázky rôznej úrovne, na ktoré budú žiaci odpovedať.
13. Uplatňovať kooperatívne učenie sa, kde sa žiaci spolu preberajú materiály na čítanie.
14. Uplatňovať techniku podporovanej diskusie „Učíme sa navzájom“, ktorá rozvíja viaceré stratégie – zhrnutie prečítanej časti textu, kladenie otázok, objasňovanie nejasných slov alebo myšlienok a predvídanie. Podstatou metódy je diskusia o texte v skupine.
15. Naučiť žiakov pracovať s textom samostatne, s aktívnym využitím časového limitu.
16. viesť žiakov k pochopeniu odkazu textu s myšlienkami slobody a demokracie.

17. Otvorenú hodinu realizovať aspoň raz za polrok s čo najväčšou účasťou kolegov.
18. Pracovať s textami, ktoré sa orientujú na cieľ vyučovacej hodiny a motivujú žiakov k rozvoju komunikatívnej kompetencie.
19. Voliť text s prihliadnutím na vekové, intelektuálne a záujmové orientácie žiakov Vytvárať priestor pre žiakov na sebahodnotenie.
20. Okrem súvislého textu pracovať v oblasti čítania s porozumením s nesúvislým a audiovizuálnym textom.
21. Zaradiť do vyučovania aj mediálne texty.
22. Podporovať tvorivosť a fantáziu tvorbou samostatných textov.

Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr.Viera Sasaráková
Dátum	31.1.2022
Podpis	
Schválil (meno, priezvisko)	Mgr. Ivana Hurtošová
Dátum	04.02.2022
Podpis	